

De wil van het volk?

Het is wat, dat volk en de volkswil.

De afgelopen tijd zijn er heel wat discussies geweest over wat het volk wil en wie het volk nu het beste vertegenwoordigde. Het volk kiest soms wel anders dan verwacht of voorspeld. Zo is Trump in de VS onverwacht gekozen en stemde men in Groot Brittannië om uit Europese Unie te stappen.

En ook de referenda en verkiezingen in Nederland maken heel wat gesprekken los.

Wat wil het volk nu eigenlijk? Waarschijnlijk: geen belasting betalen, maar wel een goed wegennet, veel politie en bescherming door een leger, geen ambtenaren, maar wel een goed georganiseerde gemeente n provincie die niks mogen kosten en doen wat welke burger wil, nl. de windmolens, industrie en vluchtelingen ergens anders plaatsen, bij andere burgers.

De vraag is natuurlijk ook te stellen: moeten we wel allemaal uitvoeren wat het volk wil? Het verhaal gaat dat Churchill werd gevraagd of democratie een goed systeem was en hij schijnt te hebben geantwoord: Het beste argument tegen democratie is een gesprek van 15 minuten met een kiezer.

Die vragen en bezwaren zijn niet nieuw: Mozes had al te maken met een wispelturig en veeleisend volk. In Egypte steunden en kreunden ze dat de slavernij zo zwaar was en smeekten ze om bevrijding. Toen ze uiteindelijk weg mochten trekken uit Egypte, werden ze bang voor de legers van farao en riepen tot Mozes: waarom heb je ons weggeleid uit Egypte. Hier zullen we allemaal omgebracht worden! Na de bijzondere tocht door het water uit Egypte, waarbij op wonderbaarlijke wijze de legermacht van Egypte werd vernietigd, trok het volk de woestijn in, vrij en bevrijd. Maar in de woestijn maakten ze zich zorgen over water en vroegen opnieuw: waarom heb jij ons weggehaald uit Egypte, hier komen we om van de dorst! Mozes zorgde in opdracht van God voor zoet water en daar begint de lezing van vandaag.

Opnieuw ontevreden volk: Had ons maar in Egypte gelaten. Daar hadden we tenminste brood en vlees te eten. Hier komen we vast om van de honger. God geeft Mozes dan de belofte om het uit de hemel brood te laten regenen. Maar dan moet het volk wel op de juiste manier verzamelen. Ze krijgen de opdracht om niet meer te rapen dan voor één dag en op de dag voor de Sabbat voor twee dagen. En tegelijk zegt Mozes dan tegen het volk: morgen zullen jullie de heerlijkheid van de Heer zien, hij geeft jullie voedsel in overvloed. En voor klachten moeten jullie bij Hem terecht.

Leider zijn van zo'n volk is niet eenvoudig en in de loop van het verdere verhaal wordt Mozes ook wel een moedeloos van het eisende en morrende volk.

Over volk gesproken. In de evangeliëlezing van vandaag van palmpasen speelt ook het volk weer een belangrijke rol. En die rol gaat door in de passieverhalen die we de komende week lezen en horen. Over het volk dat Jezus toejuicht en later roept om zijn veroordeling. Het volk dat wil dat misdadigers worden opgepakt, maar liever een moordenaar als Barabbas vrij laat dan die vreemde Jezus met zijn lastige en confronterende boodschap.

Het verhaal van de intocht wordt in het Lutherse rooster twee keer per jaar gelezen: Op eerste Advent en op Palmzondag. Vanaf zijn geboorte komt Jezus ons leven binnen. En vanaf het begin gaat het af op zijn onvermijdelijke dood aan het kruis.

Het verhaal is, zoals bekend door vier evangelisten opgeschreven, elk met zijn eigen accenten en kleur. Bij Johannes is er onzekerheid of Jezus wel naar Jeruzalem zou komen voor het Paasfeest. In het Sanhedrin, een Joods bestuurs- en rechtscollege onder leiding van een hogepriester, was al besloten dat oproerkraaier Jezus moest sterven om het Joodse volk bijeen te houden.

Het is dus onzeker of Jezus wel op het Pascha van de Joden aanwezig zal zijn in Jeruzalem.

Zes dagen voor Pesach was Jezus nog in Betanië, waar hij met Lazarus, die hij uit de dood had opgewekt/die dood had moeten zijn, met Marta en Maria at. Daar werd Hij gezalfd.

Lazarus staat in dit stuk heel centraal. Sinds hij uit de dood was opgewekt was hij in de buurt van Jezus: nu loopt hij ook zelf gevaar. De hogepriesters willen niet alleen Jezus, maar ook Lazarus doden, zodat het volk niet meer achter hen aan zal lopen. Blijkbaar is de boodschap van het leven, en de levende getuige daarvan zo'n grote bedreiging voor hen dat die allemaal uit weg geruimd moeten worden.

Op de zevende dag hoorde men dat Hij toch naar Jeruzalem kwam. Het zijn anderen die iets maken van de intocht bij Johannes. Bij de andere evangelisten regisseert Jezus zelf zijn intocht, regelt vervoer en de manier waarop Hij binnenkomt. Bij Johannes lijkt het alsof het Jezus overkomt.

Mensen horen van Hem en komen hem tegemoet. Ze citeren de grote hallel-psalm 118: Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer. maar Johannes voegt daar nog een provocatie aan toe: De koning van Israël! Dit was natuurlijk een uitdaging voor zowel de Joodse leiders, die liever niet hadden dat een Joodse koning het voor het zeggen had, en voor de Romeinse bezetters, die al helemaal geen eigen Joodse koning met macht wilden hebben.

Maar opmerkelijk genoeg komen de mensen niet voor een zogenaamde intocht van de koning. Ze komen om Jezus te zien die Lazarus had opgewekt uit de dood. Niet Jezus, maar zij, de menigte gaf betekenis aan dit gebeuren. En de farizeeën zeiden: we hebben geen invloed meer. Kijk iedereen loopt achter die wonderdoener aan.

Jezus zegt dan, net als aan het begin van het evangelie: de tijd is nu gekomen. Ik zal moeten verheerlijkt worden, dat is sterven, zich overgeven, vallen. Jezus ziet al aankomen dat de roem die het volk hem nu toezwaait in al die palmtakken en die kleden op de weg, zomaar kan en zal omslaan in een eisende en veroordelende houding:

Want Jezus geeft het volk niet wat het wil: een superheld, Jesus Christ, Superstar! Een krachtige verlossende redder die de Romeinen het land uit zwiëpt, orde op zaken stelt en tussen neus en lippen door ook de economie redt, alle onenigheid tussen de Joodse groepen oplost en zo even de Joodse heilsstaat neerzet. Ja een groep Griekse Joden kwam naar de leerlingen toe. Ze wilden graag met die Jezus praten. Eens kijken of hij misschien de politieke leider was die ze zochten.

Nee, in plaats daarvan vertelt Johannes dat Jezus spreekt over verheffen in majesteit, dat betekent: sterven! Hij noemt het beeld van graankorrel die in de aarde valt en sterft om veel vrucht te dragen. En misschien dat het wel tot de luisteraars doordringt dat Hij het niet alleen over zichzelf heeft, maar ook over zijn volgelingen. De weg van Jezus is niet die van het volk, die wil alleen overwinnaars en juicht die toe. Maar stervende verliezers, dat willen wij niet. En we willen al helemaal niet zoals Hij worden, mensen die kiezen voor het recht, voor de zwakken, opkomen voor hen die geen stem hebben, desnoods ten koste van jezelf.

In de brief aan de Filippenzen roept Paulus zijn lezers op om nu juist die instelling te hebben, die Jezus had: Hij, de grote machtige held, die zelfs Zoon van God werd genoemd, was bereid daarvan afstand te doen, een slaaf te worden, een gewoon mens. En dat pikte men niet en het volk, wij dus, hebben hem dood gewenst en zelfs doodgemaakt.

Maar juist daarom heeft God Hem groot gemaakt, levend en invloedrijk. Zo groot dat vandaag de dag nog miljoenen over Hem spreken en Hem willen volgen.

Dat is nu wat we wel noemen de Messiaanse beweging. Gehoorzaam zijn aan je roeping en je principes, solidair zijn met de zwaksten tot je er zelf bij neer valt met het beeld van de graankorrel op je netvlies. En dan weer opstaan tot een echt nieuw en bijzonder leven. Vrucht dragen. Een leven met eeuwigheidswaarde.

Dit lied van de Mensenzoon heeft rondgezongen, letterlijk in de eerste gemeenten. Van voorzanger naar gemeente, van citerspeler tot organist, van cantorij tot de orgelbank: dit moet je horen, dit moet je zingen: het lied van de geknechte slaaf die vrijwillig voor ons allen gehoorzaam is geworden tot de dood aan het kruis. In Hem horen wij allen de naam van de Eeuwige Levende.

De komende week zullen we in gedachten die beweging weer meemaken. Vernederd worden en sterven, maar ook weer opstaan en tot leven komen. Ondanks de grote tegenkrachten en de schijn van het tegendeel zal het leven overwinnen. En is dat vanwege de wil van het volk? Ach die roept heden: 'Hosanna', en morgen: 'kruisigt Hem!'